

zgodovine. Stari »knežji dvorec« je bil namreč neka posebnost stare Ljubljane tudi po tem, da je edini imel prednost, da je smel v svoje stavbe vključiti del mestnega ozidja. To se je zgodilo na ta način, da je s svojim južnim krilom dosegal ozidje in je bil konec tretjega nadstropja postavljen naravnost nanj. Severno krilo je prav tako dosegalo ozidje in priključilo stavbi polkrožen stolp, ki se je nahajal tu ob t. zv. Knežji ulici. Tudi tu je zgornje nadstropje počivalo na zidu, cel konec trakta pa je tvoril kot zaključek ulice štirioglat stolp z omenjenim polkrožnim pristavkom, ki je segal samo do višine ozidja. Ozidje, ki je na tem mestu v temeljih ozidje rimske Emone, v nadzidku pa ozidje srednjeveške Ljubljane, je bilo od tega stolpa do ogla pri Cojzovi cesti dvojno in zato izredno široko. Vrh tega širokega ozidja je služil Auerspergovi palači kot terasa, na sredi katere se je nahajal baročen kiosk, ki nam je znan iz slik. Če torej sedaj Plečnik zamišlja, naj ob novi stavbi ozidje ostane in se samo s primernim nasadom in vzdrževanjem estetsko vključi v celoto te ulice s projektirano stavbo vred, tudi s tem vrši samo estetsko reparacijo tako zelo oškodovani stari Ljubljani.

S prostorom, kjer se ta stavba snuje, je zvezana tradicija ene najkulturenejših hiš stare Ljubljane in ene njenih najstarejših knjižnic.* Plemičev, ki so ta dom Modric ustvarili, že zdavnaj ni več in nov duh napolnjuje posode, ki so jih oni svoj čas ustvarili za drugačne cilje. Mesto vicedomske palače je zavzela slovenska univerza, med plemiške hiše se je vgnezdila Glasbena matica, kaj je torej bolj naravno, da tudi mesto ene najstarejših ljubljanskih knjižnic zavzame slovenska glavna knjižnica?

Zavest, da je lastno knjižnično poslopje za Ljubljano neodločljiva potreba, ne sme več zaspiti. Tudi v času največjih stisk narod, ki hoče biti narod, ne sme izgubiti ponosa in pozabiti na nujne potrebe svoje duhovne kulture.

* P. pl. Radics: Die Fürst Karlos Auerspergische Hausbibliothek in Laibach v Oesterr. Wochenschrift, 1863, str. 625 sl.

DARITEV

JOŽE KASTELIC

V zapuščenih katedralah so se slopi razsuli,
po vitkih obokih dež polzi,
svetniki v oknih so svoje svite zgubili,
skozi razbita stekla se veter podi.

V zapuščenih katedralah so kakor nekoč oltarji samo.
Včasi gre kdo prav trudno do njih
in zmoti tišino — —
Nato pa spet dežne kaplje šumijo kakor introitus tih.